

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Назва освітнього компоненту <i>Нормативний/вибірковий</i>	Практикум з граматики англійської мови нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2021-2022/ II семестр / 1 курс
Викладач	Рябуха Тетяна Валеріївна
Профайл викладача	http://filolog.mdpu.org.ua/kafedra-germanskoyi-filologiyi/sklad-kafedry-germanskoyi-filologiyi/ryabuha-tetyana-valeriyivna/
Контактний тел.	+380 (67) 104 87 24
E-mail:	tatyana.ryabyxa@gmail.com
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру освітніх дистанційних технологій МДПУ ім. Б. Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1266

1. АНОТАЦІЯ

Навчальний курс «Практикум з граматики англійської мови» є невід'ємним складником системи підготовки перекладачів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Навчальна програма дисципліни передбачає формування цілісного уявлення про функції граматичних структур у сфері сучасної англійської мови, розвиток навичок оперування граматичними формами при перекладі текстів різного характеру, роботу з граматичними конструкціями з метою створення міцної бази для здійснення комунікативних функцій у різних ситуаціях спілкування, подальшого використання набутих навичок в процесі оволодіння англійською мовою, що в свою чергу має створити міцну базу для самостійного удосконалення комунікативної компетенції.

Практичний курс забезпечить всебічний розвиток майбутніх фахівців в галузі перекладу, дозволить набути додаткових фахових компетентностей при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

Навчальна дисципліна «Практикум з граматики англійської мови» тісно пов'язана з теоретичними лінгвістичними дисциплінами, що є складовою освітньої-професійної програми підготовки фахівців за освітнім ступенем «Бакалавр» спеціальності 035 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно).

Практичні заняття спрямовані на опрацювання і закріплення граматичних явищ, а також подальшого вдосконалення практичних навичок у тренувальних вправах з перекладу. На практичних заняттях викладач сприяє кращому засвоєнню матеріалу за допомогою демонстрації тематичних таблиць. Знання, отримані на практичних заняттях, закріплюються під час виконання самостійної роботи. У разі виникнення питань здобувачі вищої освіти звертаються до свого викладача, опрацьовуючи такий матеріал на консультаціях.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти: 1) міцних граматичних навичок англійської мови в її усній та писемній формах; 2) формування граматичної компетентності у майбутніх фахівців-перекладачів; 3) вдосконалення знань граматичної системи англійської мови шляхом використання принципу циклічності та повторення матеріалу, який вивчався у ЗОШ; 4) розвиток вмінь самостійної роботи з навчальною літературою з практичної граматики.

Завдання курсу:

1. Забезпечити знаннями звукового та графічного образу граматичних структур англійської мови.
2. Сформувати цілісне уявлення про функції граматичних структур в усному та писемному мовленні.
3. Забезпечити оволодінням формами граматичних структур.
4. Навчити нормативного використання граматичних структур в усному та писемному мовленні.
5. Виробити вміння вільно оперувати граматичними формами та граматичними конструкціями при перекладі текстів різного характеру.

Методи навчання: метод проблемного викладу навчального матеріалу, дослідницький метод; частково-пошуковий (евристичний) метод, технологія аналізу та розв'язання проблемних ситуацій, практичні заняття із розв'язанням ситуаційних завдань, технологія візуалізації навчального матеріалу, групова та самостійна робота студентів, виконання індивідуальних навчальних завдань.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних рджерел.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	—	54	66

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.
- Вчасно виконувати завдання практичних занять та питань самостійної роботи.
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання.
- Дотримуватись Кодексу академічної доброчесності, прийнятого у МДПУ імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akadem-dobrochesnosti_2020.pdf та Положення про Академічну доброчесність https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/akademichna-dobrochesnist_2020.pdf. Здобувачі освіти мають самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та періодичного контролю, самостійні завдання, посилаючись на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1						
Grammatical structure of the English language. Verb Tense and Aspect Forms						
10	Тема 1. The English sentence. Structure of the sentence. Classifications of the sentences. Parts of the sentence. Types of questions.	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	4-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
10	Тема 2. The verb to have. The verb to be. The Present Simple Tense and its use. The Present Continuous Tense and its use.	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	4-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
10	Тема 3. The Present Perfect Tense and its use. The Past Simple Tense and its use.	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
10	Тема 4. The Present Perfect Continuous Tense and its use compared to the Present Continuous and the Present Perfect.	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
12	Тема 5. Past Tenses. The Past Simple Tense and its use. The Past Continuous Tenses and its use. The Past Perfect Tense and its use. The Past Perfect Continuous Tense and its use. The idea of the sequence of tenses.	Практичне заняття (6 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК 2. Verb Tense and Aspect Forms

12	Тема 6. Future tenses. The Future Simple Tense and its use. The Future Continuous Tense and its use. The Future Perfect Tense and its use. The Future Perfect Continuous Tense and its use.	Практичне заняття (6 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 7. The rule of the sequence of tenses. Reported speech. Future-in-the-Past.	Практичне заняття (6 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 8. Conditionals.	Практичне заняття (6 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 9. Functions of Model Verbs.	Практичне заняття (6 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 10. The Passive.	Практичне заняття (6 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
10	Тема 11. Relatives.	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-7	Обговорення теми. Виконання вправ, тестових завдань.	5	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК) НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО

7.3 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1. The English sentence.	<p>Structure of the sentence. Classifications of the sentences. Parts of the sentence. Types of questions. Розкрити граматичну структуру англійської мови. Проаналізувати порядок слів у простому поширеному реченні; типи питальних речень. Проаналізувати класифікацію частин мови, їхнє функціонування у реченні.</p>
Тема 2. The verb to have. The verb to be. The Present Simple Tense and its use. The Present Continuous Tense and its use.	<p>The verb to have. The verb to be. The Present Simple Tense and its use. The Present Continuous Tense and its use. Time Expressions with the present simple. Time Expressions with the present continuous. Adverbs of Frequency. Stative Verbs.</p>
Тема 3. The Present Perfect Tense and its use. The Past Simple Tense and its use.	<p>The Present Perfect Tense and its use. The Past Simple Tense and its use. Have gone to / Have been to / Have been in</p>
Тема 4. The Present Perfect Continuous Tense and its use compared to the Present Continuous and the Present Perfect.	<p>The Present Perfect Continuous Tense and its use compared to the Present Continuous and the Present Perfect.</p>
Тема 5. Past Tenses. The Past Simple Tense and its use. The Past Continuous Tenses and its use. The Past Perfect Tense and its use. The Past Perfect Continuous Tense and its use. The idea of the sequence of tenses.	<p>Making up conversations about the past.</p>

<p>Тема 6. Future tenses. The Future Simple Tense and its use. The Future Continuous Tense and its use. The Future Perfect Tense and its use. The Future Perfect Continuous Tense and its use.</p>	<p>Hypothesizing. Giving a promise, warning. Expressing requests, hopes, invitations and offers.</p>
<p>Тема 7. The rule of the sequence of tenses. Reported speech. Future-in-the -Past.</p>	<p>Requesting and inquiring in the reported speech. Boasting, denying, refusing, complaining etc., in the reported speech. Expressing permission and prohibition in the reported speech. Особливості вживання часових форм, сполучних, особових і присвійних займенників, обставин місця і часу при переведенні висловлювання з прямої в непряму мову.</p>
<p>Тема 8. Conditionals. Wishes.</p>	<p>Type 0; Type 1; Type 2; Type 3;</p>
<p>Тема 9. Functions of Modal Verbs.</p>	<p>Express ability with: Can, Could, was able to. Express possibility / probability with: May / Might, Could, Must, Can, Could. Make requests, offers or suggestions with: Can, Could, Would, Shall. Express permission with: Can, Could, May, Might. Express advice / criticism with: Should / Ought to, Had better. Express obligation or necessity with: Must, Have to. Express absence of necessity or prohibition with: Mustn't, Can't, Needn't, Don't need to / Don't have to. Розкрити особливості модальних дієслів. Еквіваленти модальних дієслів. Модальні дієслова у непрямій мові. Модальні дієслова з різними відтінками значень (можливість, (не)впевненість, припущення, імовірність, бажаність, сумнів тощо). Функції модальних дієслів.</p>
<p>Тема 10. The Passive.</p>	<p>The Passive. Changing from Active into Passive. Особливості вживання пасивного стану дієслова (видочасові форми, об'єкт і суб'єкт дії, прийменники "by", "with").</p>

Тема 11. Relatives.	Relative Pronouns (who, whose, whom, which, that) introduce relative clauses.
---------------------	---

7.4 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 1. The English sentence. Structure of the sentence. Classifications of the sentences. Parts of the sentence. Types of questions.	Виконання вправ, тестових завдань.
Тема 2. The verb to have. The verb to be. The Present Simple Tense and its use. The Present Continuous Tense and its use.	Виконання вправ, тестових завдань.
Тема 3. The Present Perfect Tense and its use. The Past Simple Tense and its use.	Виконання вправ, тестових завдань.
Тема 4. The Present Perfect Continuous Tense and its use compared to the Present Continuous and the Present Perfect.	Виконання вправ, тестових завдань.
Тема 5. Past Tenses. The Past Simple Tense and its use. The Past Continuous Tenses and its use. The Past Perfect Tense and its use. The Past Perfect Continuous Tense and its use. The idea of the sequence of tenses.	Виконання вправ на закріплення вивченого.
Тема 6. Future tenses. The Future Simple Tense and its use. The Future Continuous Tense and its use. The Future Perfect Tense and its use. The Future Perfect Continuous Tense and its use.	Виконання вправ на закріплення вивченого.
Тема 7. The rule of the sequence of tenses. Reported speech. Future-in-the -Past.	Виконання вправ на закріплення вивченого.
Тема 8. Conditionals. Wishes.	Виконання вправ на закріплення вивченого.

Тема 9. Functions of Model Verbs.	Виконання вправ на закріплення вивченого граматичного матеріалу.
Тема 10. The Passive.	Виконання вправ на закріплення вивченого граматичного матеріалу.
Тема 11. Relatives.	Виконання вправ на закріплення вивченого граматичного матеріалу.

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРО

Методи, які будуть використані для оцінювання результатів навчання:

- усний;
- письмовий (перша та друга контрольні точки);
- тестовий контроль;
- перевірка під час практичних занять;
- контроль виконання завдань самостійної роботи (граматичні вправи, презентації, тести)
- підсумковий (семестровий) – залік.

Періодичний контроль складається з двох контрольних робіт (перша та друга контрольні точки). Контрольна робота включає тестові завдання. Перша контрольна робота в включає питання з тем Блоку 1, друга контрольна робота – питання з тем Блоку 2.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (під час практичних занять), контролю виконання завдань самостійної роботи (виконання вправ на засвоєння граматичних явищ, презентацій), періодичного

контролю з написанням контрольної роботи. За результатами суми двох періодичних контрольних робіт, оцінки за поточний контроль виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Загальна система оцінювання курсу

За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність здобувача на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності здобувача на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).

Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.

Підсумковим контролем є усний екзамен.

Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю.

Критерії оцінювання поточного контролю на практичних заняттях (усне та письмове опитування, тести):

«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати матеріалом.

«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати матеріалом.

«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив

половину тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Критерії оцінювання періодичного контролю

Контрольна робота включає тестові завдання. Максимальна кількість балів – 30.

Критерії оцінювання підсумкового (семестрового) контролю

Підсумковим контролем у I семестрі є залік, результат якого є складником результатів першої (30-50 балів) і другої (30-50 балів) контрольних точок. Загальний рейтинг з дисципліни складається з суми балів, отриманих за дві контрольні точки.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Практична граматики англійської мови для студентів спеціальності “Переклад”. Кн. 1 : навчальний посібник / А. В. Сітко та ін. – 2-ге вид. – Вінниця, Нова Книга, 2018. – 528 с.
2. Хоменко Е.Г. Граматика англійської мови: навч.посіб. / Е.Г. Хоменко. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2015. 606с.
3. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Набокова І.Ю. та ін. Практична граматики англійської мови з вправами: Посібник для студентів вищих закладів освіти. Том 1. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 276 с.
4. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Набокова І.Ю. та ін. Практична граматики англійської мови з вправами: Посібник для студентів вищих закладів освіти. Том 2. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 276 с.
5. A Way to Success: English Grammar for University Students. Year 1 (Student’s Book): 2-ге вид., випр. та доп. / Н. В. Тучина та ін. – Харків: Фоліо, 2015. – 174 с.
6. Murphy R. English Grammar in Use / Raymond Murphy. – Cambridge: Cambridge University Press, 2012. – 392 p.
7. Swan Michael, Walter Catherine. Oxford English Grammar Course. – Oxford: Oxford University Press, 2015. – 556 p.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Барановська Т.В. Граматика англійської мови. Збірник вправ: навч. посібник / Т.В. Барановська. – Київ: ТОВ "ВП Логос", 2002. – 368с.
2. Гужва Т. Тести з англійської мови / Т. Гужва, Т.Гусак. – К.: “ТМА ТРИСТАН” 2011. – 432 с.
3. Dooley J., Evans V. Grammarway 3: English Grammar Book: Newbury, Express Publishing, 1999. – 216 p.
4. Eastwood J. Oxford Practice Grammar: English Grammar Book for Upper- Intermediate students. Oxford: Oxford University Press, 2006. – 445p.
5. Evans V., Dooley J. Round up 4: English Grammar Book: Pearson Education Limited, 2010. – 206 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Basic English Sentence Structures. URL: <http://www.scientificpsychic.com/grammar/enggram2.html>
2. English Grammar. URL: <https://www.english-grammar.at/>
3. English Grammar Reference and Exercises. URL: <http://www.ego4u.com/en/cram-up/grammar>
4. Good tests and exercises in English Grammar. URL: <http://www.usingenglish.com/online-tests.html>
5. Guide to Grammar and Writing. URL: http://grammar.ccc.commnet.edu/grammar/quiz_list.htm
6. Internet Grammar of English (very academic). URL: <http://www.ucl.ac.uk/internet-grammar/home.htm>
7. Longman Dictionary . URL: <http://www.ldoceonline.com/>
8. Practice on Tenses. URL: <http://unit3english.blogspot.com/2011/02/tenses-complete-study.html>
9. Quick Grammar Reference. URL: <http://learnenglish.britishcouncil.org/en/quick-grammar-1>
10. Vocabulary and Grammar Exercises online. URL: <http://www.roseofyork.co.uk/learning.html>